

DEVLET PLANLAMA TEŐKILATI

AVRUPA BİRLİĞİ İLE İLİŞKİLER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TÜRKİYE İÇİN KATILIM ORTAKLIĞI BELGESİ

(14 Nisan 2003 Tarihinde AB Konseyi Tarafından Kabul Edilen Nihai Metin)

ANKARA

NİSAN 2003

Giriş

Komasyon, 9 Ekim 2002 tarihli “Genişleyen Birliğe Doğru” Strateji Belgesinde “Avrupa Birliği, Türkiye’nin adaylığının bir sonraki aşamasını göz önünde bulundurarak, Türkiye’nin katılım öncesi hazırlıkları için verdiği desteği artırmalıdır” önerisinde bulunmuştur. Komasyon ayrıca bu hedefin gerçekleştirilmesi yönünde, Türkiye için Katılım Ortaklığı Belgesinin gözden geçirilmesini ve mali yardımın artırılmasını da içeren, bir dizi ayrıntılı öneri getirmiştir.

Türkiye, aday ülke olarak kabul edildiği 1999 tarihli Helsinki Avrupa Konseyi(Zirve) kararı ile, geniş kapsamlı anayasal ve yasal reformların gerçekleştirilmesi yönünde teşvik edilmiştir. 2001 tarihli Laeken, 2002 tarihli Sevilla, Brüksel ve Kopenhag Zirvelerinde siyasi kriterlere uyum yönünde Türkiye tarafından ilerleme kaydedildiği kabul edilmiştir. Kopenhag Zirvesinde; Aralık 2004 tarihinde yapılacak Zirve’de, Komasyonun rapor ve görüşlerine dayanarak , Türkiye’nin Kopenhag siyasi kriterlerini karşıladığı kararının alınması halinde, AB’nin Türkiye ile müzakereleri gecikmeksizin başlatacağı karara bağlanmıştır. Ayrıca, Zirve’de Komasyonun yaklaşımı kabul edilmiş ve “Türkiye için katılım stratejisinin gclendirileceği” bildirilmiştir. Bu sürecin bir parçası olarak, Zirve’de, Komasyon gözden geirilmif Katılım Ortaklığı Belgesi için bir öneri hazırlamaya davet edilmiş ve Türkiye’ye sağlanan katılım öncesi mali yardımın kayda değer biçimde artırılacağını duyurulmuştur.

İşbu Bildirimde, Komasyonun, Kopenhag sonuçları ve Strateji Belgesinde yer alan tavsiyeler doğrultusundaki çalışmaları sunulmaktadır.

Gözden Geirilmif Katılım Ortaklığı Belgesi

Gözden geirilmif Türkiye için Katılım Ortaklığı Belgesi hakkında Konsey kararına ilişkin Komasyonun nerisi bu Bildirimde ekinde yer almaktadır. Katılım Ortaklığı Belgesi; Komasyonun Türkiye’nin AB’ye katılım yönünde kaydettiği ilerlemelere ilişkin 2002 yılı İlerleme Raporunda belirlenen ilve çalışma gerektiren öncelikli alanları, Türkiye’nin söz konusu öncelikleri uygulamasında yardımcı olacak mali imkanları ve bu yardımın tbi olacağı Őartları tek bir ereve altında ortaya koymaktadır. Kopenhag Zirvesinde, son dönemde çıkartılan uyum paketleri ile 2001 yılı Katılım Ortaklığı Belgesinde belirtilen bir çok önceliğin yerine getirildiği belirtilmiştir. 2001 yılında Konsey tarafından kabul edilen Türkiye için Katılım Ortaklığı Belgesi ile karşılaştırıldığında Komasyonun nerisi, son iki yılda meydana gelen gelişmeleri tamamıyla dikkate almakta ve öncelikli eyleme ihtiyaç duyulan alanlara odaklanmaktadır. Türkiye’nin, gözden geirilmif Katılım Ortaklığı Belgesi temelinde AB Müktesebatının stlenilmesine İlişkin Ulusal Programını yenilemesi ve gerekli tedbirleri kabul ederek etkili bir Şekilde uygulaması beklenmektedir.

Mali Yardım

Türkiye, 2002 yılına kadar, MEDA programı kapsamında ve gümrük birliği ve ekonomik ve sosyal gelişmenin desteklenmesine yönelik iki tüzük çerçevesinde yardım almıştır. 1999 yılına kadar, Türkiye’ye sağlanan yardımın temel amacı, diğer Akdenizli ortaklarda olduğu gibi, yapısal reform sürecinin desteklenmesi olmuştur.

Helsinki Zirvesi’ni takiben, Türkiye’ye yönelik mali yardım programlarında katılım öncesi yaklaşım benimsenmiştir. Yapısal uyuma yönelik yardım, uluslararası mali kuruluşlarla işbirliği halinde sürdürülmüş ve ayrıca (mali) yardım kurumsal yapılanma,

yatırım ve Türkiye'nin Topluluk programları ve ajanslarına katılımının desteklenmesi konularında yoğunlaşmıştır. Konsey, 17 Aralık 2001 tarihinde, Türkiye için katılım öncesi mali yardıma ilişkin bir tüzük kabul etmiştir. Söz konusu Tüzük, Komisyonun yıllık ortalama 177 milyon Euro düzeyinde katılım öncesi mali yardım sağlanması hedefini tekrarlamıştır.

Komisyon, 2002 tarihli Strateji Belgesinde, Türkiye'nin ihtiyaçları ve massetme kapasitesini de dikkate alarak, toplam yardımın önemli oranda artırılmasını öngörmüştür. Kopenhag Zirvesi sonuçlarında, 2004 yılından itibaren, söz konusu yardımın, 2000-2006 mali perspektifinin "katılım öncesi harcamaları" başlığı altında finanse edilmesi teyid edilmiştir. Komisyon, 12 Ocak 2003 tarihinde bu doğrultudaki bir öneriyi, 11.02.2003 tarih ve COM (2003)70 sayılı bildirimde benimseyerek Bütçe Otoritesine göndermiştir.

2004-2006 döneminde katılım öncesi mali yardım, başta AB müktesebatının üstlenilmesine yönelik yatırım ve kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi olmak üzere, Türkiye'nin Kopenhag kriterlerini karşılamaya yönelik çabalarını desteklemeye odaklanacaktır. Ayrıca, mali yardım Türk ekonomisinin işleyişinin ve iç pazardaki rekabetçi baskı ile başatme kapasitesinin iyileştirilmesine yönelik olarak da sağlanacaktır. AB üyesi ve aday ülkeler ile sınır ötesi işbirliği de teşvik edilecektir.

Mali yardım, tüm aday ülkeler için olduğu gibi iki başlık altında toplanacaktır: kurumsal yapılanma ve yatırım. Kurumsal yapılanma, müktesebatın uygulanması ve ekonomik ve sosyal uyum gibi AB politikalarına katılım hazırlıkları için Türkiye'ye yardım şeklinde olacaktır. Bu alandaki yardım, merkezi, bölgesel ve yerel düzeydeki kamu kurumlarına sağlanabilecektir. Kurumsal yapılanma desteği, esas olarak üye ülkeler ile eşleştirme mekanizması vasıtasıyla uygulanacaktır. Ayrıca, katılıma yönelik hazırlıklarda ve müktesebatın uygulanmasında önemli role sahip olacak kuruluşlara da yardım sağlanacaktır (örneğin sosyal diyalogda yer alan işveren federasyonları ve sendikalar ile ticaret ve ziraat odaları gibi mesleki kuruluşlar ve diğer temsilci kuruluşlar). Sivil toplum kuruluşları da, demokratik uygulamaların, hukukun üstünlüğünün, insan haklarının, kadın erkek eşitliğinin ve azınlıkların korunmasının geliştirilmesi ve güçlendirilmesini amaçlayan girişimlerin desteklenmesi çerçevesinde yardımdan faydalanabilecektir.

Yatırımlar iki şekilde gerçekleşecektir. Yatırım ilk olarak, müktesabata uyum sağlanması için gerekli düzenleyici altyapının kurulması ve güçlendirilmesine ve müktesabatla bağlantılı yatırımların yönlendirilmesine ilişkin olabilecektir. Düzenleyici altyapı yatırımları ancak, gerektiğinde kurumsal yapılanma ile desteklenen belirgin hükümet stratejisi temelinde gerçekleştirilebilecektir. İkinci olarak, yardım programının bir kısmı, Türkiye'deki bölgeler arasındaki fark ve Türkiye'nin milli geliri ile AB ortalaması arasındaki fark dikkate alınarak ekonomik ve sosyal uyum alanlarındaki yatırımlara yönlendirilecektir.

Gözden geçirilmiş Katılım Ortaklığı Belgesi, katılım öncesi yardımın programlanması için temel teşkil edecektir; yardıma ilişkin öncelikler İlerleme Raporları ve AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı da dikkate alınarak belirlenebilecektir. Bu raporlarda siyasi kriterlere özel önem verilecektir. Halihazırda göçü de içerecek şekilde adalet ve içişleri, deniz güvenliği, çevre, sağlık, tarım ve kırsal kalkınma gibi öncelikli alanlar tespit edilmiştir. Mali yardımlardaki önemli artış, katılım stratejisi hedefleri ile bağlantılı olduğu ölçüde Türkiye'deki sosyo-ekonomik kalkınmanın AB tarafından desteklenmesini de mümkün kılacaktır. Türkiye için katılım öncesi mali yardım sağlayan

mevcut araç¹, ulaştırma ve çevre altyapısı ile kırsal kalkınma programlarına ilişkin yatırımlar da dahil olmak üzere tüm bu alanlardaki programları destekleyebilecektir.

Türkiye'nin, bu fonları etkin bir şekilde yönetme ve kullanma kapasitesini daha fazla geliştirmesi gerekmektedir. Türkiye'nin, uygulamanın tamamıyla merkezi olmayan birimlere devredilmesini kolaylaştırmak amacıyla, sıkı bir mali kontrol temin etmek üzere ilave önlemler alması gerekmektedir. Bu kapsamda, Merkezi Olmayan Uygulama Sisteminin 1 Haziran 2003 tarihinden itibaren uygulamaya geçmesi beklenmektedir.

Komisyon, bu aşamada, önümüzdeki üç yıl içinde Türkiye'ye sağlanacak mali yardım miktarının belirlenmesinin faydalı olduğu görüşündedir. Bu durum, hedeflere ulaşılmasının bir yıldan fazla süreceği alanlarda çok yıllık planlamayı kolaylaştıracaktır. Yıllık bütçe prosedürü kapsamında onaylanması gereken miktarlar, aşağıdaki tabloda verilmektedir:

	2004	2005	2006	Toplam
Türkiye için katılım öncesi mali yardım				
Milyon Euro, cari fiyatlar	250	300	500	1050

Diğer Alanlarda İşbirliğinin Güçlendirilmesi

Komisyonun 2002 yılı Strateji Belgesinde, Türkiye'nin katılım öncesi hazırlıkları için verilen desteğin artırılması amacıyla diğer bazı alanlarda da tavsiyelerde bulunulmuştur. Komisyonun bu alanlardaki eylem ve planları aşağıda özetlenmektedir.

- AB ve Türkiye arasındaki *güçlendirilmiş siyasi diyalog*, reformlar, insan hakları, Kıbrıs meselesi ve sınır anlaşmazlıklarının barışcıl yollardan çözümlenmesini içermektedir. Söz konusu diyalog hali hazırda Ortaklık Anlaşması ve Helsinki Zirvesi Sonuçları altında çeşitli toplantılarda gerçekte ve Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikasında ortak olarak Türkiye'nin rolünü kapsamaktadır. Bu, gerektiğinde herhangi bir Ortak Dış ve Güvenlik Politikası konusuna ilişkin olarak daha da yoğunlaştırılabilecek esnek bir çerçeve sunmaktadır. Komisyon 2003 yılından itibaren, etkili uygulama hususuna özel önem verilerek, Kopenhag siyasi kriterlerinin karşılanmasına yönelik reformlar ve kaydedilen ilerlemelere ilişkin olarak Türk yetkililerle gerçektelediği düzenli ve kapsamlı görüşmeler vasıtasıyla bu diyalogu desteklemektedir.
- Makroekonomik performans, istikrar ve ekonomik reformları içeren AB ile Türkiye arasındaki *güçlendirilmiş ekonomik diyalog* yoğun bir şekilde sürdürülmektedir.
- Ortaklık Anlaşması alt komiteleri bünyesinde yürütölen *detaylı mevzuat inceleme* süreci, TAIEX seminerleri, teknik toplantılar veya spesifik konularda düzenlenen çalıştaylar ile tamamlanmaktadır.
- *Hizmetler ve kamu ihalelerini* de içerecek şekilde gümrük birliğinin kapsamının genişletilmesi ve güçlendirilmesi çabaları devam etmektedir. Malların serbest dolaşımına ilişkin engellerin kaldırılması ve gümrük birliği ile ilgili diğer alanlarda işbirliğinin güçlendirilmesi için ilave çaba gösterilmektedir.

¹17 Aralık 2001 tarih ve (EC) 2500 Sayılı Tüzük.

- Türkiye ile gerek ikili gerek üçüncü ülkelerle ilişkiler temelinde ticari ilişkilerin geliştirilmesine devam edilmektedir. Üçüncü ülkelerle ticari anlaşmaların müzakere edilmesinde, AB bu ülkelerin Türkiye ile benzer düzenlemeler konusunda anlaşmış olmalarını temin etme yönünde çabalarını artırmaktadır. Ticari konularda AB ve Türkiye arasındaki diyalog artırılmaktadır.
- *Adalet ve içişleri* alanında Komisyon, müktesebata uyum sağlanması amacıyla sınır yönetimi, iltica ve göç konularında strateji ve eylem planı oluşturması için Türkiye'ye yardımcı olmaktadır. Bu işbirliği yolsuzlukla mücadelede de içerecektir. Türkiye 2003 yılından itibaren, suça ilişkin konularda ve suçla mücadelede işbirliği için üye ve aday ülkelerdeki uzmanlara, polise ve yargıya yardımcı olmaya yönelik AGIS çerçeve programına katılabilmektedir.
- *Deniz güvenliği* alanında Türkiye'ye yönelik teknik yardım güçlendirilmekte olup, bu sektör işbirliğinin artırılmasında öncelik taşıyacaktır.
- 2003 yılı boyunca Türkiye aşağıdaki *Topluluk Programlarına* katılacaktır: İşletme ve Girişimcilik, Cinsiyet Eşitliği, Ayrımcılıkla Mücadele, Sosyal Dışlanma ile Mücadele, Halk Sağlığı, İstihdam alanında Teşvik Tedbirleri ve Altıncı Çerçeve Programı. Sokrates, Leonardo da Vinci ve Gençlik programlarına 2004 yılında tam katılım sağlayabilmek için gerekli hazırlık tedbirleri, Komisyonun teknik ve mali desteği ile Türkiye tarafından uygulanacaktır. Türkiye, Ocak 2003'te Avrupa Çevre Ajansına üye olmuştur. Diğer programlara katılım yönünde hazırlıklar devam etmektedir.

MALİ YAPI		[...]		
		TARİH: [...]		
1.	BÜTÇE BAŞLIĞI: B7-050 – Türkiye için katılım öncesi mali yardım			
2.	BAŞLIK: Katılım Ortaklığı Belgesinin Gözden Geçirilmesi ve Türkiye İçin Katılım Stratejisinin Güçlendirilmesine İlişkin Bildirim			
3.	HUKUKİ DAYANAK: 17 Aralık 2001 tarih ve 2500/2001 sayılı Konsey Tüzüğü			
4.	AMAÇLAR: <p>Türkiye'ye yönelik katılım öncesi mali yardımın genel amacı, Katılım Ortaklığı Belgesinde belirlenen öncelikler temelinde, ülkenin Avrupa Birliğine katılım için hazırlık çalışmalarına destek sağlamaktır. Katılım öncesi mali yardım programlamasında, Komisyonun Türkiye'nin katılım yönünde kaydettiği ilerlemelerine ilişkin İlerleme Raporunda vardığı sonuçlar, Topluluk Müktesebatının Üstlenilmesine ilişkin Türkiye Ulusal Programında belirlenen öncelikler ve AT-Türkiye Ortaklık Anlaşması çerçevesinde, Ortaklık Komitesi alt-komite toplantılarında gündeme getirilen hususlar da özenle dikkate alınmıştır.</p> <p>2004-2006 dönemi programları aşağıdaki temel konuları kapsayacaktır:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Kopenhag siyasi kriterleri ☐ Ekonomik reform ve yeni düzenleyici otoritelere destek ☐ Kamu idaresinin güçlendirilmesi ☐ Adalet ve iç işleri ☐ Ekonomik ve sosyal uyum 			
5.	MALİ SONUÇLAR	2004 (milyon Euro)	2005 (milyon Euro)	2006 (milyon Euro)
5.0	HARCAMALAR - AT BÜTÇESİNDEN	250	300	500
6.0	PROJE MEVCUT BÜTÇENİN İLGİLİ BÖLÜMÜNDEKİ TAHSİSATTAN FİNANSE EDİLEBİLİR Mİ?			HAYIR
6.1	PROJE MEVCUT BÜTÇENİN BÖLÜMLERİ ARASINDA YAPILACAK TRANSFERLERLE FİNANSE EDİLEBİLİR Mİ?			HAYIR
6.2	EK BÜTÇE GEREKECEK Mİ?			HAYIR
6.3	TAHSİSATLARIN GELECEKTEKİ BÜTÇELERDE YER ALMASI GEREKECEK Mİ?			EVET
2000-2006 Mali Perspektifinin 7'nci Başlığı altındaki tahsisatlar				

Türkiye için Katılım Ortaklığı Belgesinde yer alan ilkeler, öncelikler, ara hedefler ve şartlar hakkında

KONSEY KARARI

AVRUPA BİRLİĞİ KONSEYİ,

Avrupa Topluluğunu Kuran Antlaşmayı göz önünde tutarak,

Türkiye'ye katılım öncesi strateji kapsamında yardım ve özellikle Katılım Ortaklığının² oluşturulması hakkında 26 Şubat 2001 tarih ve (EC) 390/2001 sayılı Konsey Tüzüğünü ve bu Tüzüğün özellikle 2'nci maddesini göz önünde tutarak,

Komisyonun önerisini göz önünde tutarak,

ŞU HUSUSLARI DİKKATE ALARAK,

- (1) Kopenhag Zirvesi “1999 yılında Helsinki’de almış olduğu, Türkiye’nin, diğer aday ülkelere uygulanan aynı kriterler temelinde Birliğe katılmaya yönelmiş bir aday ülke olduğuna ilişkin kararını hatırlatmıştır. Zirve, Kopenhag kriterlerini karşılama yönünde Türkiye tarafından, özellikle Katılım Ortaklığı Belgesinde öngörülen temel önceliklerin büyük bölümünü kapsayan son dönemdeki uyum paketleri ve müteakip mevzuat tedbirleri vasıtasıyla atılan önemli adımları büyük memnuniyetle karşılamaktadır”.
- (2) Kopenhag Zirvesinde “Türkiye’nin AB üyeliğine yardımcı olmak üzere, Türkiye’ye yönelik katılım stratejisi güçlendirilecektir. Komisyon, gözden geçirilmiş bir Katılım Ortaklığı önerisi sunmaya davet edilmektedir” kararı alınmıştır.
- (3) (EC) 390/2001 sayılı Tüzük Türkiye’ye sunulurken, Katılım Ortaklığı Belgesinde yer alan ilkeler, öncelikler, ara hedefler ve koşullara ve sonradan yapılacak önemli uyarlamalara ilişkin olarak, Konseyin Komisyonun önerisi üzerine nitelikli çoğunlukla karar vermesini öngörmüştür.
- (4) Topluluk yardımı, temel koşulların yerine getirilmesine ve özellikle Kopenhag kriterlerini karşılama yönünde gerçekleştirilen ilerlemeye bağlıdır. Temel bir koşulun yokluğu halinde, Konsey, Komisyonun önerisi üzerine nitelikli çoğunlukla hareket ederek, katılım öncesi yardımlara ilişkin uygun tedbirleri alabilir.
- (5) AT-Türkiye Ortaklık Konseyi, Katılım Ortaklığı Belgesinin uygulanmasının, gerektiğinde Ortaklık Anlaşmasında öngörülen organlar tarafından izlenmesini kararlaştırmıştır.
- (6) Komisyon tarafından hazırlanan 2002 yılına ilişkin İlerleme Raporu, Türkiye’nin üyelik hazırlıkları konusunda objektif bir analiz sunmuş ve daha fazla çalışmaya ihtiyaç gösteren bir dizi öncelikli alan belirlemiştir.

---

² OJL 58, 28.2.2001, s. 1.

(7) Türkiye, üyeliğe hazırlanmak için, AB müktesebatının üstlenilmesine ilişkin bir ulusal program hazırlamalıdır. Bu program, Katılım Ortaklığı Belgesinde yer alan öncelikler ve ara hedeflerin gerçekleştirilmesi için bir takvim belirlemelidir.

AŞAĞIDAKİ ŞEKİLDE KARAR VERMİŞTİR:

Madde 1

(EC) 390/2001 sayılı Konsey Tüzüğü'nün 2'nci maddesine uygun olarak, Türkiye'nin Katılım Ortaklığı Belgesindeki ilkeler, öncelikler, ara hedefler, bu Kararın tamamlayıcı bir parçasını oluşturan Ek'te ortaya konmuştur.

Madde 2

Katılım Ortaklığı Belgesinin uygulanması, Ortaklık Anlaşmasında öngörülen organlar ve ilgili Konsey organları tarafından, Komisyonun Konseye sunduğu İlerleme Raporu temelinde incelenir ve izlenir.

Madde 3

Bu Karar, *Avrupa Birliği Resmî Gazetesinde* yayımlanmasını takip eden üçüncü gün yürürlüğe girer.

Brüksel'de yapılmıştır.

Konsey adına

Başkan

EK

TÜRKİYE: 2003 YILI KATILIM ORTAKLIĞI BELGESİ

1. GİRİŞ

Avrupa Konseyinin Aralık 1997 tarihinde Lüksemburg'da gerçekleştirilen toplantısında, katılım ortaklığının, aday ülkelere sağlanacak tüm yardımların tek bir çerçeveye altında toplandığı güçlendirilmiş katılım öncesi stratejinin temel unsuru olması kararlaştırılmıştır. Bu suretle, Topluluk, katılım sürecinde karşılaşılan özel sorunların giderilmesine destek sağlamak amacıyla, yardımlarını her bir aday ülkenin spesifik ihtiyaçlarına yönlendirmiştir.

Türkiye için ilk Katılım Ortaklığı Belgesi Mart 2001'de kabul edilmiştir. Komisyonun genişlemeye ilişkin 9 Ekim 2002 tarihli Strateji Belgesinde, Komisyon tarafından Türkiye için yenilenmiş bir Katılım Ortaklığı Belgesi önerileceği belirtilmiştir.

2. AMAÇLAR

Katılım Ortaklığı Belgesinin amacı; Türkiye'nin AB'ye katılım çerçevesinde kaydettiği ilerlemeye ilişkin Komisyonun 2002 Yılı İlerleme Raporunda belirlenen ve daha fazla ilerleme kaydedilmesi gerektiği ifade edilen öncelikli alanların, bu önceliklerin yerine getirilmesinde yardımcı olmak üzere Türkiye'ye sağlanacak mali imkanların ve bu yardımın tabi olacağı şartların tek bir çerçevede toplanmasıdır. Katılım Ortaklığı Belgesi, aday ülkelere, üyeliğe yönelik hazırlıklarında yardımcı olacak bir dizi politika aracının temelini oluşturmaktadır. Türkiye'nin, bu yenilenmiş Katılım Ortaklığı Belgesine dayanarak, müktesebatın üstlenilmesine ilişkin Ulusal Programını yenilemesi beklenmektedir.

3. İLKELER

Her aday ülke için belirlenmiş olan temel öncelikli alanlar, aday ülkelerin Kopenhag kriterlerinin gereklerini üstlenme yeteneğine ilişkindir. Üyelik için gerekli bu kriterler:

- aday ülkenin, demokrasi, hukukun üstünlüğü, insan hakları, azınlıklara saygı ve onların korunmasını güvence altına alan kurumların istikrarını sağlamış olması;
- işleyen bir piyasa ekonomisinin varlığı ve Birlik içindeki rekabet baskısı ve piyasa güçleri ile baş edebilme kapasitesinin olması;
- siyasi, ekonomik ve parasal birliğin amaçlarına bağlılık da dahil, üyelik yükümlülüklerini üstlenme yeteneğinin bulunmasıdır.

1995 Madrid Zirvesinde, katılım sonrasında Topluluk politikalarının uyumlu olarak yürütülmesinin sağlanması amacıyla, aday ülkelerin idari yapılarının uyumlaştırılması gereği vurgulanmıştır. 1997 Lüksemburg Zirvesinde, AB müktesebatının ulusal mevzuata aktarılmasının gerekli olduğu, ancak bunun tek başına yeterli olmayıp söz konusu müktesebatın uygulanmasının da gerekli olduğu vurgulanmıştır. 2000 Feira ve 2001 Göteborg Zirvelerinde de aday ülkelerin AB müktesebatını etkili uygulama kapasitesinin büyük önem taşıdığı teyit edilmiş ve bunun, aday ülkelerin idari ve adli yapılarını güçlendirmesi ve reforme etmesi yönünde büyük çaba gerektirdiği ifade edilmiştir.

4. ÖNCELİKLER

Komisyondun ilerleme raporları, aday ülkelerin katılıma hazırlık yönünde kaydettikleri gelişmelerin yanı sıra, belirli alanlarda hala çaba göstermeleri gerektiğine işaret etmiştir. Bu çerçevede, ara dönemlerin öncelikler şeklinde belirlenmesi ve bunlara ilgili ülke ile işbirliği halinde tespit edilen açık hedeflerin eşlik etmesi gerekmektedir; Verilecek yardımın derecesi, bazı ülkeler ile sürdürülmekte olan müzakerelerdeki ilerleme ve diğer bazı ülkelerle yeni müzakerelerin açılması söz konusu hedeflerin gerçekleştirilmesine bağlıdır.

Katılım Ortaklığı Belgesindeki öncelikler, kısa ve orta vadeli olmak üzere iki grupta toplanmaktadır. Kısa vadeli öncelikler, gerçekçi bir değerlendirme ile Türkiye tarafından 2003 ve 2004 yıllarında yerine getirilebileceği düşünülen hedefleri kapsamaktadır. Orta vadede yer alan öncelikler, 2003-2004 döneminde çalışmalar önemli ölçüde ilerlemiş olsa da, tamamlanması bir yıldan fazla sürmesi beklenen hedeflerdir.

Katılım Ortaklığı Belgesi, Türkiye'nin üyelik hazırlıklarına yönelik öncelikli alanları belirlemektedir. Bununla birlikte Türkiye'nin, ilerleme raporunda işaret edilen tüm hususları ele alması gerekmektedir. Ayrıca, Türkiye'nin, Ortaklık Anlaşması, gümrük birliği ve AT-Türkiye Ortaklık Konseyinin ilgili kararları (örneğin tarım ürünleri ticaretine ilişkin olanlar) çerçevesindeki yükümlülüklerine uygun olarak, mevzuat yaklaştırması ve müktesebatın uygulanmasına ilişkin taahhütlerini yerine getirmesi de önem taşımaktadır. Müktesebatın iç hukuka aktarılmasının tek başına yeterli olmadığı göz önünde tutulmalı, iç hukuka aktarılan müktesebatın Avrupa Birliği standartlarında fiilen uygulanması da temin edilmelidir. Aşağıda belirtilen alanların tümünde, müktesebatın güvenilir ve etkili bir şekilde uygulanması gerekmektedir.

Komisyondun İlerleme Raporunda yer alan tespitler doğrultusunda, Türkiye için aşağıdaki öncelikler belirlenmiştir:

GÜÇLENDİRİLMİŞ SİYASİ DİYALOG VE SİYASİ KRİTERLER

Öncelikler (2003-2004)

Helsinki Zirvesi Sonuçları uyarınca, siyasi diyalog çerçevesinde, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin iyi niyet misyonunun ve önerileri temelindeki müzakerelerin sürdürülmesi yoluyla, mevcut Kıbrıs sorununa kapsamlı bir çözüm bulunması yönündeki çabaların kuvvetle desteklenmesi.

Helsinki Zirvesi Sonuçlarına uygun olarak, siyasi diyalog kapsamında ve Birleşmiş Milletler Şartının uyuşmazlıkların barışçıl yollardan halli ilkesi uyarınca, Helsinki Zirvesi Sonuçlarının 4'üncü bendinde belirtildiği üzere mevcut sınır anlaşmazlıklarının ve bağlantılı diğer meselelerin çözüme kavuşturulması için her türlü çabanın sarfedilmesi.

Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme ile İhtiyari Protokolünün ve Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmenin onaylanması. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6 No.lu Protokolünün onaylanması. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına uymak da dahil olmak üzere, İnsan Haklarının ve Temel Hürriyetlerinin Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesine (Sözleşmenin II. Bölümü) uygun hareket edilmesi.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 3'üncü maddesi ve Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesinin tavsiyeleri doğrultusunda, kolluk kuvvetleri tarafından yapılan işkence ve kötü muamele ile mücadele edilmesine ilişkin tedbirlerin uygulanması. Savcıların soruşturmaları zamanında ve etkili şekilde yapmasını ve mahkemelerin görevi kötüye kullanmaktan mahkum olanlara uygun cezalar vermesini temin edecek ilave tedbirlerin alınması.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi çerçevesinde, gözaltına alınan ve tutuklanan kişilerin, gözaltına alındıkları andan itibaren bir avukatla özel olarak görüşme ve yakınlarının haberdar edilmesi haklarının uygulamada teminat altına alınması.

Türkiye'nin taraf olduğu ilgili uluslararası sözleşmeler ve Avrupa sözleşmeleri doğrultusunda, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi görüş, din veya inançlarına göre ayırım yapılmaksızın, tüm bireylerin insan haklarından ve temel hürriyetlerden hukuken ve fiilen tam olarak yararlanmasının teminat altına alınması.

Basın özgürlüğü de dahil olmak üzere, ifade özgürlüğü ile ilgili reformların sürdürülmesi ve uygulanması. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (10, 17 ve 18'inci maddeler) doğrultusunda hukuki kısıtlamaların kaldırılması. Şiddet içermeyen görüş açıklamaktan sanık veya mahkum olanların durumlarının çözüme kavuşturulması. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ilgili kararının neticesinde, yeniden yargılanma hakkına ilişkin hükümlerin uygulanması.

Barışçıl toplantı yapma ve dernek kurma özgürlüklerine ilişkin reformların sürdürülmesi ve uygulanması. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine (11, 17 ve 18'inci maddeler) uygun olarak, sendikalar da dahil olmak üzere, özellikle ulusal ve yabancı derneklere ilişkin yasal kısıtlamaların kaldırılması. Sivil toplumun gelişiminin teşvik edilmesi.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 9'uncu maddesi doğrultusunda tüm bireylerin ve dini toplulukların düşünce, din ve vicdan özgürlüklerini kullanmaları ile ilgili hükümlerin uyumlaştırılması ve uygulanması. AB üyesi ülkelerin uygulamaları doğrultusunda, bu toplulukların faaliyet gösterebilmeleri için gerekli şartların oluşturulması. Bu husus, söz konusu toplulukların kendilerinin, üyelerinin ve topluluk mal varlıklarının, verilen eğitimin, din adamı atanması ve yetiştirilmesinin hukuken etkili biçimde korunmasını ve bu toplulukların Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 1 no.lu Protokolü doğrultusunda mülkiyet hakkından yararlandırılmasını içermektedir.

Kültürel çeşitliliğin sağlanması ve kökenlerine bakılmaksızın tüm vatandaşların kültürel haklarının teminat altına alınması. Mevcut tedbirlerin uygulamaya konulması ve erişime engel olan tedbirlerin ortadan kaldırılması yoluyla, radyo/TV yayınlarına ve Türkçe dışındaki dillerle yapılan eğitime etkili bir erişimin temin edilmesi.

Ordu üzerindeki sivil denetimin AB üyesi ülke uygulamaları ile uyumlu hale getirilmesi için, Milli Güvenlik Kurulunun işleyişinin bu ülkelere uyumlu hale getirilmesi için, Milli Güvenlik Kurulunun işleyişinin bu ülkelere uyumlu hale getirilmesi için,

Yargının bağımsızlığının ve etkinliğinin güçlendirilmesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi doğrultusunda insan hakları ve temel özgürlüklere ilişkin hükümlerin tutarlı bir biçimde yorumlanmasının sağlanması. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarının tüm adli makamlarca dikkate alınması yükümlülüğüne yönelik tedbirlerin alınması. Devlet Güvenlik Mahkemelerinin işleyişinin Avrupa standartları ile uyumlu hale getirilmesi. İstinaf mahkemelerinin kurulmasına ilişkin hazırlıkların yapılması.

Hapishane şartlarının AB üyesi ülkelerdeki standartlarla uyumlu hale getirilmesine devam edilmesi.

İnsan hakları ihlallerinin önlenmesi amacıyla, özellikle işkence ve kötü muameleyle mücadele kapsamında, insan hakları ve modern araştırma teknikleri konularında kolluk kuvvetlerinin eğitiminin güçlendirilmesi. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi uygulamaları ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatları konusunda hakim ve savcılarının eğitiminin güçlendirilmesi.

Tüm vatandaşların ekonomik, sosyal ve kültürel imkanlarının geliştirilmesi amacıyla ve özellikle Güneydoğudaki durumun iyileştirilmesi için, bölgesel farklılıkların azaltılmasına yönelik kapsamlı bir yaklaşımın geliştirilmesi çabalarının artırılması. Bu kapsamda, yurt içinde yerleri değiştirilmiş kişilerin eski yerleşim yerlerine dönmelerinin desteklenmesi ve hızlandırılması.

KISA VADE

EKONOMİK KRİTERLER

- IMF ve Dünya Bankasıyla mutabakata varılan, mevcut enflasyonla mücadele ve yapısal reform programının uygulanmasının sağlanması ve özellikle kamu harcamalarının kontrolünün temin edilmesi.
- Mali sektör reformunun uygulanmasına devam edilmesi ve özellikle ihtiyati ve şeffaf düzenlemelerin uyumlaştırılması ve bunların uluslararası standartlar çerçevesinde izlenmesi.
- Piyasayı düzenleyici otoritelerin bağımsızlığının korunması.
- Tarım reformuna devam edilmesi.
- Kamu işletmelerinin özelleştirilmesinin, sosyal boyutun da dikkate alınarak hızlandırılması.
- Özellikle tütün ve şeker alanlarında piyasanın serbestleştirilmesine devam edilmesi.
- Doğrudan yabancı yatırım girişinin kolaylaştırılması ve teşvik edilmesi.
- Özellikle Katılım Öncesi Mali İzleme Prosedürü çerçevesinde, makroekonomik istikrarın ve öngörülebilirliğin sağlanmasına yönelik uygun önlemlere ve yapısal reformların uygulanmasına önem verilerek, AB ile ekonomik diyalogun artırılması.
- Kayıtdışı ekonomi sorununa çözüm bulunmasına yönelik önlemler alınması.

ÜYELİKTE KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜKLERİ ÜSTLENEBİLME YETENEĞİ

Malların Serbest Dolaşımı

- Ticaretin önündeki teknik ve idari engellerin kaldırılması. Avrupa standartlarının uyumlaştırılması ve uygulanmasının hızlandırılması. İç pazar mevzuatına uygun olarak, etkin bir piyasa kontrolünün ve malların serbest dolaşımının sağlanması.
- Yeni ve Küresel Yaklaşım direktiflerine uygun olarak, belgelendirme, uygunluk değerlendirme ve CE işaretlemesi uygulamalarına başlanması; mevcut piyasa gözetim ve

uygunluk değerlendirme yapılarının malzeme ve eğitim bakımından güçlendirilmesi ve uygun idari kapasitenin oluşturulması;

- Uyumlaştırılmamış alanlarda karşılıklı tanıma ve müktesebat uyumuna ilişkin çalışmaların tamamlanması (AT Antlaşmasının 28-30'uncu maddeleri ve ilgili hukuki araçlar).
- Standardizasyon, belgelendirme ve piyasa gözetimine ilişkin işlevlerin birbirinden ayrılmasını sağlayacak etkin bir metroloji alt yapısının geliştirilmesi ve Türk Standartları Enstitüsünün yeniden yapılandırılması.
- Gıda mevzuatı alanındaki müktesebata uyumun tedricen geliştirilmesi de dahil olmak üzere, gıda güvenirliliğine ilişkin çabaların sürdürülmesi ve kurumsal yapılar oluşturulması veya duruma göre mevcut kurumsal yapıların yeniden yapılandırılması.
- Kamu ihaleleri mevzuatının müktesebata uyumunun tamamlanması.
- Yeni Kamu İhale Kanununun uygulanması ve izlenmesi için Kamu İhale Kurumunun kapasitesinin artırılması.

Hizmet Sunumu Serbestisi

- AT Antlaşmasının yerleşme hakkı ve hizmet sunumu serbestisine ilişkin hükümlerinin uygulanmasına engel teşkil edebilecek hususların tespiti ve giderilmesi.
- Bilgi toplumu hizmetlerine ilişkin müktesebata uyum sağlanması.
- Mali hizmetlerde mevzuat uyumunun tamamlanması ve düzenleyici otoritelerin bağımsızlığının muhafaza edilmesi de dahil olmak üzere denetim yapılarının ve uygulama kapasitesinin güçlendirilmesi.
- Bankacılık ve sigortacılık alanında AB mevzuatına tam uyum sağlanması ve bir sigorta denetim kurumunun oluşturulması.
- Kişisel verilerin korunmasına ilişkin müktesebata uyum sağlanması.

Sermayenin Serbest Dolaşımı

- Türkiye'deki bütün ekonomik sektörlerde AB kaynaklı yabancı yatırımları etkileyen tüm kısıtlamaların kaldırılması.

Şirketler Hukuku

- Şirketler ve muhasebe alanlarındaki mevzuatın müktesebata uyumunun tamamlanması.
- Eczacılık ürünleri konusundaki fikri mülkiyet hakları mevzuatı dahil olmak üzere, fikri ve sınai mülkiyet hakları alanındaki müktesebata uyumun tamamlanması ve korsanlık ve sahtecilik ile mücadelenin güçlendirilmesi.

Rekabet

- Devlet yardımlarına ilişkin müktesebata uyum sağlanması ve AT kriterlerini esas alan etkin bir devlet yardımları kontrolünün sağlanması amacıyla bir ulusal devlet yardımları izleme otoritesinin kurulması.

- Tekeller ile özel ve inhisari haklara sahip teşebbüslere ilişkin mevzuatın müktesebata uyumunun sağlanması.
- Anti-tröst alanındaki ikincil mevzuata uyumun tamamlanması.
- Özellikle kamu iktisadi teşebbüsleri ile özel ve inhisari haklara sahip teşebbüslere yönelik olarak, anti-tröst alanındaki uygulama kapasitesinin güçlendirilmesi.
- Rekabet ihlalleriyle ilgili temyiz başvurularının sonuçlandırılmasında karşılaşılan gecikmelerin azaltılması.

Tarım

- Entegre İdare Kontrol Sisteminin kilit unsurlarından olan hayvan kimlik sisteminin oluşturulmasının tamamlanması, ayrıca, arazi-parcel tanımlama sistemleri gibi diğer unsurlar için hazırlık çalışmalarının başlatılması.
- AT kırsal kalkınma politikası ve ormancılık stratejisine giriş için bir stratejinin belirlenmesi.
- Hayvan sağlığına ilişkin çerçeve bir kanun ve müktesabat ile uyumlu ikincil mevzuatın çıkartılması, ilgili idari ve bilimsel yapıların, test ve kontrolden sorumlu birimlerin beşeri, teknik ve bilgi kaynaklarının güçlendirilmesi, mevzuatın etkili uygulanmasının sağlanması, hayvan hastalıklarını yok etme çalışmalarının hızlandırılması, muhtemel sorunlara ilişkin planlamanın ve izleme kapasitesinin iyileştirilmesi.
- AT ile uyumlu bir Sınır Kontrol Noktaları sisteminin üçüncü ülkelerle birlikte geliştirilmesi ve yürütülmesi amacıyla söz konusu noktaların belirlenmesi.
- Hayvan ve bitki sağlığı müktesebatının iç hukuka aktarılmasına yönelik bir program kabul edilmesi; özellikle laboratuvar testleri olmak üzere bitkilerin korunmasına ilişkin müktesebatın etkili bir şekilde uygulanması için idari, bilimsel ve teknik yapıların güçlendirilmesi; yerli üretime, bitki ve bitkisel ürün ithalatına ve gıda işleme tesislerine ilişkin denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi.

Balıkçılık

- Balıkçılık idare, denetim, pazarlama ve yapısal uyum mevzuatının müktesebatla uyumlaştırılması.

Ulaştırma

- Hava taşımacılığı da dahil, taşımacılık alanındaki AB müktesebatının iç hukuka aktarılması ve uygulanması için bir program kabul edilmesi.
- Deniz güvenliği ve karayolu ve demiryolu taşımacılığı alanlarında mevzuat uyumuna başlanması; özellikle deniz güvenliği ve karayolu taşımacılığı standartlarının etkili bir şekilde uygulanmasının güçlendirilmesi.
- Sınıflandırma kuruluşlarının izlenmesi ve Türk bandıra sicilinin performansının iyileştirilmesi konularında denizyolu taşımacılığı alanında, mümkün olan en kısa zamanda, bir eylem planı kabul edilmesi. Türk filosunun deniz güvenliği kayıtlarının,

Paris Mutabakat Zaptı çerçevesinde, gerekli tüm tedbirlerin kabul edilmesi ve uygulanması suretiyle ivedilikle geliştirilmesi.

- Denizcilik idaresinin ve özellikle bayrak devleti denetiminin güçlendirilmesi.
- Türk karayolu taşımacılığı filosunun AB standartlarına uyumu için bir program kabul edilmesi.

Vergilendirme

- Özellikle uygulanan oranlar, muafiyet işlemlerinin kapsamı ve vergi yapısı bakımından, özel tüketim vergisi ve KDV'nin uyumlaştırılmasına devam edilmesi ve ayırımı uygulamalara yol açabilecek vergi önlemlerinin kaldırılması; çıkartılacak mevzuatın İşletmeler İçin Vergilendirme Usul ve Esasları ile uyumlu olmasının sağlanması.
- Vergi mükelleflerinin yükümlülüklerinin yerine getirilmesinin sağlanması ve vergi gelirlerinin toplanmasının iyileştirilmesi amacıyla vergi idaresinin modernizasyonu ve güçlendirilmesi.

İstatistik

- İstatistik alanında, AB standartlarıyla uyumlu yeni bir kanunun kabul edilmesi.
- Temel sınıflandırmaların (NACE, CPA, PRODCOM vb.), DİE ve Türk istatistik sistemindeki tüm kamu kuruluşları tarafından kabul edilmesi.
- İlgili İstatistik Birimlerinin (KAU, LKAU vb.) tamamıyla kabul edilmesi.
- ESA 95'in uygulanması amacıyla, Milli Muhasebe Metodolojisinin yenilenmesi.
- Özellikle demografik istatistikler ve İşgücü Anketi istatistikleri, bölgesel istatistikler, ticari işletme istatistikleri (Ticaret Sicili dahil) ve tarım istatistikleri alanlarında istatistiklerin geliştirilmesine yönelik stratejinin güçlendirilmesi.
- Personel için yeterli eğitimin sağlanması ve idari kapasitenin artırılması.

Sosyal Politika ve İstihdam

- İş hukuku, kadın ve erkek arasında eşit muamele, işçi sağlığı ve iş güvenliği, ayrımcılıkla mücadele ve halk sağlığı alanlarındaki AB müktesebatının iç hukuka aktarılması için bir program kabul edilmesi.
- Yatırımın finanse edilmesi için, uyumlaştırmanın gerçekçi bir değerlendirmesine ve var olan kamu ve özel sektör kaynaklarına dayanan yıllık bir plan geliştirilmesi.
- Diğer hususlar yanında, sendika faaliyetlerine ilişkin sınırlayıcı hükümleri kaldırmak ve sendikal haklara saygı gösterilmesini temin etmek suretiyle, aktif ve özerk, iki taraflı ve üç taraflı sosyal diyalog koşullarının oluşturulması.
- Sosyal tarafların kapasite geliştirme çabalarının, özellikle istihdam politikası ve sosyal politikanın geliştirilmesinde ve uygulanmasında gelecekte oynayacakları rol göz önünde tutularak, bilhassa özerk sosyal diyalog yoluyla geliştirilmesi ve uygulanmasının desteklenmesi.

- Çocuk işçiliği sorunuyla ilgilenilmesi yönündeki çabaların sürdürülmesi.
- Bu alandaki AB müktesebatının iç hukuka aktarılmasında yer alan tüm kurumların kapasitesinin gözden geçirilmesi.

Enerji

- Özellikle enerji iç pazarını ilgilendiren mevzuatın dışındaki enerji müktesebatının üstlenilmesi amacıyla bir programın oluşturulması.
- Elektrik ve gaz sektörleri için düzenleyici otoritenin bağımsızlığının ve etkili işleyişinin sağlanması ve söz konusu otoritenin görevlerini yerine getirmesi için uygun araçlarla donatılması.
- Elektrik ve gaz direktifleri ile uyumlu olarak, rekabetçi bir enerji iç pazarının kurulmasının sağlanması.
- Enerji verimliliğine ilişkin müktesebat uyumunun daha ileri düzeyde sağlanması ve enerji tasarrufu uygulamalarının güçlendirilmesi.
- Türk ekonomisinin enerji bağımlılığını azaltacak ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımını artıracak bir programın oluşturulması ve uygulanmasına başlanması.

Sanayi Politikası

- Türkiye'ye yönelik yabancı yatırımların teşvik edilmesi amacıyla bir strateji geliştirilmesi ve uygulanması.

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler

- Avrupa Küçük İşletmeler Şartı ve İşletme ve Girişimcilik İçin Çok Yıllı Programla uyumlu bir ulusal KOBİ Stratejisinin geliştirilmesi ve uygulanması. Bu strateji, özellikle finansman ihtiyacı söz konusu olduğunda, KOBİ'ler için iş ortamının iyileştirilmesini kapsamalıdır.
- KOBİ tanımının AB tanımı ile uyumlaştırılması.

Eğitim, Mesleki Eğitim ve Gençlik

- Ulusal Ajans görevini yerine getirecek bir birimin kurulması ve Sokrates, Leonardo da Vinci ve Gençlik Programlarının yürütülmesi ve iyi bir mali yönetim için gerekli mekanizmaların oluşturulmasına yönelik uygun tedbirlerin alınması.

Telekomünikasyon ve Bilgi Teknolojileri

- Kiralık hatlar, elektronik iletişimde kişisel verilerin korunması, bağlantı ve evrensel hizmet, taşıyıcı seçimi ve numara nakli ile ilgili alanlarda mevzuatın kabul edilmesi.
- Tarifeler ve lisanslar ile ilgili mevzuatın etkili uygulamasının sağlanması.
- Yeni müktesebatının (2002) iç hukuka aktarılmasına ilişkin bir takvim belirlenmesi.
- Düzenleyici otoritenin idari kapasitesinin ve uygulamaya ilişkin yetkilerinin güçlendirilmesi.

- Posta hizmetlerine ilişkin müktesebata uyum çalışmalarına başlanması.

Kültür ve Görsel-İşitsel Politika

- Görsel-işitsel politika alanında, başta Sınırsız Televizyon Direktifi olmak üzere, mevzuat uyumunun başlatılması ve yeni düzenleyici çerçevenin etkili, kesin ve şeffaf bir şekilde uygulanmasının sağlanması.

Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu

- Ulusal Kalkınma Planı ve NUTS 2 düzeyinde bölgesel kalkınma planları hazırlanması suretiyle, bölgesel farklılıkları azaltmayı amaçlayan bir ulusal ekonomik ve sosyal uyum politikasının geliştirilmesi.
- Bu başlık altındaki müktesebatın uygulanmasını kolaylaştıracak yasal çerçevenin kabul edilmesi.
- Bölgelere yönelik kamu yatırımlarına ilişkin öncelik kriterlerini ortaya koyan çok yıllık bütçeleme usullerinin oluşturulması.
- Bölgesel kalkınmayı yürütecek idari yapıların güçlendirilmesi.

Çevre

- Müktesebatın iç hukuka aktarılması için bir program kabul edilmesi.
- Yatırımların finansmanına yönelik, uyumlaştırma maliyeti tahminlerine ve kamu ve özel sektörden sağlanacak gerçekçi finansman kaynaklarına dayalı bir plan geliştirilmesi.
- Çerçeve mevzuata, çevre alanındaki uluslararası sözleşmelere vedağa koruma, su kalitesi, Entegre Kirlilik Önleme-Kontrol ve atık yönetimi konusundaki düzenlemelere ilişkin müktesebatın iç hukuka aktarılmasına ve uygulanmasına başlanması.
- Çevresel Etki Değerlendirilmesi direktifinin etkili biçimde uygulanması.
- Sınıraşan sulara ilişkin işbirliğinin, su çerçeve direktifi ve AT'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere uygun olarak geliştirilmesine devam edilmesi.

Tüketicinin Korunması ve Sağlık

- Müktesebata daha fazla uyum sağlanması ve başta piyasa gözetimi olmak üzere, etkili uygulama için alt yapının geliştirilmesi.
- Ulusal düzeyde tehlikeli ürünlerin bildirimine ilişkin sistemlerin daha da geliştirilmesi ve TRAPEX veya ilgili diğer sistemler vasıtasıyla söz konusu bildirimlerin uluslararası düzeyde değişim imkanının kullanılması.

Adalet ve İçişleri Alanında İşbirliği

- Yasadışı göçle mücadelenin güçlendirilmesi ve Avrupa Topluluğu ile bir geri kabul anlaşmasının müzakere edilerek mümkün olan en kısa zamanda sonuçlandırılması.
- Özellikle mevzuat uyumu, idari kapasitenin geliştirilmesi ve farklı kolluk kuvvetleri arasında işbirliğinin artırılması suretiyle, organize suç, uyuşturucu, insan kaçakçılığı,

sahtecilik, yolsuzluk ve karapara aklanması ile mücadelenin güçlendirilmesine devam edilmesi

- Özellikle polisin hesap verebilirliğinin sağlanması amacıyla, ilgili tüm kuruluşların daha fazla geliştirilmesi ve güçlendirilmesi. Yargı da dahil olmak üzere, bütün kanun uygulayıcı kurumlar arasında işbirliğinin artırılması.
- Yasadışı göçün önlenmesine ve yasadışı göçle mücadele edilmesine yönelik olarak, yasadışı yollarla çoğaltılmış ve tahrif edilmiş belgelerin tespit edilmesi de dahil olmak üzere, AB müktesebatı ve iyi uygulamalar ile uyumlu etkin bir sınır yönetimi geliştirmek amacıyla, kamu idaresinin kapasitesinin güçlendirilmesi.
- Adalet ve içişleri alanında Avrupa Birliği mevzuatı ve iyi uygulamalarına ilişkin bilgilendirme ve bilinçlendirme programlarının geliştirilmesi için sarf edilen çabaların artırılması.

Gümrük Birliği

- Serbest bölgeler alanındaki mevzuata uyum sağlanması ve yeni Gümrük Kanununun ve ilgili uygulama mevzuatının etkili biçimde uygulanmasının temin edilmesi.
- Gümrük idaresinin idari ve operasyonel kapasitesinin güçlendirilmesi.
- Özellikle sahtecilikle ilgili soruşturmalarda, müktesebata ve 1/95 sayılı OKK'nın ilgili hükümlerine uyulmasına ilişkin idari işbirliğinin tam olarak sağlanması.
- Malların ticaretinde Türk ve AB üyesi ülke vatandaşları arasında ayrımcılığı ortadan kaldırmak amacıyla, başta alkollü içeceklere ilişkin tekel olmak üzere, ticari nitelikli devlet tekelleri alanında müktesebata uyum sağlanması.
- Hizmetler ve kamu ihaleleri alanında yeni bir müzakere turunun başlatılması.
- Topluluğun ticaret politikasına uyum çerçevesinde, menşe kurallarının Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi de dahil olmak üzere, AT'nin tercihli rejimlerdeki menşe kurallarına uyumunun sağlanması.

Dış İlişkiler

- Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi de dahil olmak üzere, AT'nin tercihli ticaret rejimlerine uyum sağlanması suretiyle, AT'nin Ortak Ticaret Politikasına uyumun tamamlanması.
- Gümrük Birliği Kararında öngörülen üçüncü ülkelerle sürdürülmekte olan serbest ticaret anlaşması müzakerelerinin tamamlanmasına yönelik çabalara devam edilmesi.

Mali Kontrol

- AB uygulamaları ve uluslararası düzeyde kabul görmüş kontrol ve denetim standartlarına uygun olarak, kamu iç mali kontrolüne ilişkin mevzuatın kabul edilmesi ve etkili biçimde uygulanmasının sağlanması.
- Komisyona usulsüzlüklerin etkin bir şekilde iletilmesi de dahil olmak üzere, katılım öncesi yardımı etkileyecek usulsüzlükler ve şüpheli sahtecilik vak'aları ile ilgili işlem yapacak idari kapasitenin güçlendirilmesi.

Mali ve Bütçesel Hükümler

- Topluluk katılım öncesi fonlarının yönetimi için ademi merkeziyetçi bir sistemin oluşturulması.
- 2004 yılı bütçesi için, Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan yeni bütçe kodu yapısının bütçe içi, bütçe dışı ve döner sermayeli bütün kamu kurumlarını kapsayacak şekilde uygulanması.

ORTA VADE

EKONOMİK KRİTERLER

- Özelleştirme sürecinin tamamlanması.
- Mali sektör reformunun tamamlanması ve tarım sektörü reformuna devam edilmesi.
- Emeklilik ve sosyal güvenlik sistemlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması.
- Gençlere ve dezavantajlı bölgelere özel önem verilmesi suretiyle, genel eğitim ve sağlık düzeyinin artırılmasının sağlanması.

ÜYELİKTE KAYNAKLANAN YÜKÜMLÜLÜKLERİ ÜSTLENEBİLME YETENEĞİ

Malların Serbest Dolaşımı

- Müktesebat uyumunun tamamlanması; mevcut belgelendirme, piyasa gözetimi ve uygunluk değerlendirmesi yapılarının güçlendirilmesinin tamamlanması.
- Kamu İhale Kurumunun iyi işleminin sağlanması.
- Kamu ihale rejiminin etkili uygulanması ve denetiminin müktesebata uygun bir biçimde sağlanması.

Kişilerin Serbest Dolaşımı

- Mesleki niteliklerin tanınmasına ilişkin AB müktesebatına uyum sağlanması.

Sermayenin Serbest Dolaşımı

- AB gerçek ve tüzel kişilerinin Türkiye'de gayrimenkul edinmesine ilişkin tüm kısıtlamaların kaldırılması.

Hizmet Sunumu Serbestisi

- Bu alandaki mevzuat uyumunun tamamlanarak uygulanması ve yerleşme hakkı ve hizmet sunumu serbestisine ilişkin tüm engellerin kaldırılması.
- Kişisel verilerin korunmasına ilişkin mevzuatın etkili biçimde uygulanmasının sağlanması.

Şirketler Hukuku

- Yargı da dahil olmak üzere, uygulama birimleri ve mekanizmalarının güçlendirilmesi suretiyle, uyumlaştırılmış fikri ve sınai mülkiyet mevzuatının etkili biçimde uygulanmasının sağlanması.

Tarım

- Entegre İdare ve Kontrol Sisteminin oluşturulmasının tamamlanması.
- AT kırsal kalkınma politikası ile ormancılık stratejisinin uygulanması için gerekli idari yapıların kurulması.
- Ortak piyasa düzenleri kurulması ve tarımsal piyasaların etkin bir şekilde izlenmesi için gerekli yasal temelin kabul edilmesi, idari yapılar ile uygulama mekanizmalarının oluşturulması.
- Müktesebata uyumlu olarak, üçüncü ülkelere yönelik sınır kontrol noktalarında uygulanan sistemin iyileştirilmesine ilişkin bir plan ve takvimin sunulması.
- Gıda güvenliği ve denetimi sisteminin yeniden düzenlenmesi ve güçlendirilmesi ve AT gıda güvenliği standartlarına uyum sağlanması amacıyla sistemin beşeri, teknik ve mali kaynaklarının iyileştirilmesi.
- AT hijyen ve kamu sağlığı standartlarının karşılanabilmesi için gıda işleme tesislerinin modernizasyonuna yönelik, takvime bağlanmış bir iyileştirme planının oluşturulması ve ayrıca, test ve tanı tesislerinin kurulması.

Balıkçılık

- Balıkçılık idaresinin yeniden organize edilmesi ve idari kapasitesinin güçlendirilmesi; balıkçılık alanında yönetim, denetim, pazarlaması ile yapısal uyum ile ilgili uygulamaların müktesebata uyumlu hale getirilmesi; müktesebata uyumlu bir bilgisayar destekli balıkçılık, tekne kayıt ve istatistiki bilgi sisteminin geliştirilmesi ve uygulanması.

Ulaştırma

- Karayolu (pazara giriş, yol güvenliği, sosyal, mali ve teknik kurallar), demiryolu ve havayolu taşımacılığı (özellikle hava güvenliği ve hava trafiği yönetimi) alanlarında mevzuat uyumunun tamamlanması.
- Özellikle deniz güvenliği, kara ve hava taşımacılığı alanlarında, ulaştırma mevzuatının etkili biçimde uygulanmasının sağlanması.
- Güvenlikle ilgili ve ilgili olmayan alanlarda, AB denizcilik mevzuatı ile uyumun tamamlanması; deniz güvenliğinin artırılması çerçevesinde, özellikle deniz güvenliğinden sorumlu idari kurumların performansının, önce bayrak devleti ve sonra liman devleti olarak iyileştirilmesi ve bu kurumların bağımsızlıklarının sağlanması
- Özellikle deniz ve kara taşımacılığı olmak üzere, Türk taşımacılık filosunun AT teknik normlarına uyumu için bir program uygulanması.

- Türkiye'deki taşımacılık alt yapısının başlıca ihtiyaçlarını ve ilgili taşımacılık ağı projelerini tespit etmek amacıyla, Avrupa Topluluğu TEN-Taşımacılık Yönlendirici İlkeleri ile uyumlu bir program kabul edilmesi.

Vergilendirme

- Vergi mevzuatının, özellikle KDV ve özel tüketim vergisi bakımından AB müktesebatı ile uyumlaştırılmasının tamamlanması.
- Vergi mükelleflerinin yükümlülüklerinin yerine getirilmesinin sağlanması ve vergi gelirlerinin toplanmasının iyileştirilmesi amacıyla vergi idaresinin modernizasyonuna ve güçlendirilmesine devam edilmesi.

Ekonomik ve Parasal Birlik

- Mevzuatın, merkez bankasının bağımsızlığı ile kamunun mali kurumlara imtiyazlı erişiminin ve kamu sektörünün doğrudan finansmanının engellenmesi konularındaki müktesebat hükümleriyle uyumlu hale getirilmesi.
- Kamu maliyesi istatistiklerinin ESA 95 kurallarıyla tam uyumlu hale getirilmesi.

İstatistik

- Ticaret Sicilinin AB standartlarıyla uyumlu hale getirilmesi.
- Makroekonomik istatistikler alanında, özellikle GSYİH tahminleri, uyumlaştırılmış tüketici fiyat endeksleri, kısa vadeli göstergeler, ödemeler dengesi ve sosyal istatistiklere ilişkin olarak müktesebata uyumun artırılması.

Sosyal Politika ve İstihdam

- İş hukuku, kadın ve erkek arasında eşit muamele, işçi sağlığı ve iş güvenliği, halk sağlığı (salgın hastalıkların izlenmesi ve kontrolü dahil) ve ayrımcılıkla mücadele alanlarındaki AB müktesebatının iç hukuka aktarılması ve uygulanması; iş teftiş kurumları da dahil olmak üzere, ilgili idari yapıların ve uygulama yapılarının güçlendirilmesi.
- Sağlık hizmetlerine erişimin ve bu hizmetlerin kalitesinin artırılması ve toplumun sağlık durumunun iyileştirilmesi amacıyla tedbirler alınması.
- Sosyal politika ve istihdam alanındaki AB müktesebatının etkili biçimde uygulanmasının temin edilmesi.
- Gelecekte Avrupa İstihdam Stratejisine katılmak için, bir Ortak İstihdam Politikası Değerlendirmesinin hazırlanması ve uygulanması da dahil olmak üzere, ulusal bir istihdam stratejisinin hazırlanması ve işgücü piyasasının ve sosyal gelişmelerin izlenmesi için kapasite geliştirilmesi.
- Topluma kazandırma konusunda, veri toplama da dahil, AB uygulamalarına paralel bir ulusal strateji hazırlanması.
- Sosyal güvenlik ve emeklilik sistemi reformunu mali bakımdan sürdürülebilirliği sağlamak amacıyla konsolide etmek ve sosyal güvenlik ağını güçlendirmek suretiyle, sosyal korumanın daha fazla geliştirilmesi.

Enerji

- Enerji hizmetlerinin yeniden yapılandırılması ve müktesebata uygun olarak enerji piyasasının rekabete açılması; idari ve düzenleyici yapıların daha fazla güçlendirilmesi.
- Sınırötesi enerji ticaretindeki kısıtlamaların kaldırılması.
- Ulusal mevzuatın AB müktesabatına uyumunun tamamlanması.
- Avrupa Topluluğu TEN-Enerji Yönlendirici İlkelerinde ortak yarar projeleri olarak sayılan projelerin, Türkiye’de uygulanmasının desteklenmesi.

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler

- KOBİ’ler için iş ortamının iyileştirilmesine devam edilmesi.

Telekomünikasyon ve Bilgi Teknolojileri

- Pazarın tam olarak serbestleştirilmesi için hazırlık yapılması,
- Müktesebatın iç hukuka aktarılmasının tamamlanması,
- Elektronik iletişim sektörünün geliştirilmesi için kapsamlı bir politika kabul edilmesi.

Kültür ve Görsel-İşitsel Politika

- Görsel-işitsel mevzuatın uyumlaştırılmasının tamamlanması ve bağımsız radyo-televizyon düzenleyici kurumunun imkanlarının artırılması.

Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu

- Bölgesel kalkınma planlarını uygulamak üzere, NUTS 2 düzeyinde bölge birimlerinin kurulması.

Çevre

- Müktesebatın iç hukuka aktarılmasının tamamlanması ve veri toplama da dahil olmak üzere, çevre korumasının sağlanması için kurumsal, idari ve denetim kapasitesinin güçlendirilmesi.
- Sürdürülebilir kalkınma ilkelerinin, diğer bütün sektörel politikaların tanım ve uygulamalarına entegre edilmesi.

Tüketicinin Korunması ve Sağlık

- Müktesebat uyumunun tamamlanması.
- Tüketicilerin ve üreticilerin yeni düzenlemeler hakkında bilinçlendirilmesi ve tüketici örgütlerinin güçlendirilmesi.

Gümrük Birliği

- Özellikle serbest bölgelere, çift kullanımlı eşya ve teknolojilere, uyuşturucu yapımında kullanılan maddelere, taklit ve korsan mallara ilişkin mevzuat uyumunun tamamlanması.

- Bilgi teknolojisi sistemlerinin Topluluğun bilgi teknolojisi sistemleri (CCN/CSI kurulumu, NCTS için gerekli gelişmeler, Birleşik Tarife İdare Sistemi) ile karşılıklı bağlanabilirliğinin sağlanması.

Adalet ve İçişleri

- İdari kapasitenin güçlendirilmesi ve kuruluşlar arasında işbirliğinin geliştirilmesi amacı da dahil olmak üzere, adalet ve içişleri alanında müktesebata ve müktesebatın uygulanmasına ilişkin sürdürülebilir eğitim programlarının geliştirilmesine yönelik çabaların artırılması.
- Hukuki yardım sisteminin, tüm vatandaşların adalete erişimini sağlamak üzere daha fazla geliştirilmesi.
- Verilerin korunması ve mevzuatın uygulanması için kişisel verilerin değişimi alanındaki AB müktesebatının kabul edilmesi ve Schengen Bilgi Sistemi ve Europol'e tam katılım sağlanabilmesi amacıyla bağımsız bir denetleyici otoritenin oluşturulması da dahil olmak üzere, müktesebatın uygulanması için idari kapasitenin oluşturulması.
- Vize mevzuatı ve uygulamalarının AB müktesebatı ile uyumlaştırılmasına devam edilmesi.
- Yasadışı göçün önlenmesi amacıyla, göçe (kabul, geri kabul, sınırdışı etme) ilişkin müktesebatın ve iyi uygulamaların kabul edilmesi ve uygulanması.
- Schengen müktesebatının tam olarak uygulanabilmesine hazırlık amacıyla, sınır yönetimine ilişkin AB müktesebatına ve iyi uygulamalara uyum sağlanmasına devam edilmesi.
- 1951 Cenevre Sözleşmesine getirilen coğrafi çekincenin kaldırılması da dahil olmak üzere, iltica alanında AB müktesebatı ile uyumlaştırmaya başlanması; iltica başvurularının incelemeye alınması ve değerlendirilmesi sisteminin güçlendirilmesi; sığınmacılar ve mülteciler için barınma imkanı ve sosyal destek sağlanması.
- Euro'nun ve Topluluğun mali çıkarlarının ceza hukuku çerçevesinde korunması, yolsuzluk, uyuşturucu ile mücadele, organize suç, kara paranın aklanması ve cezai ve hukuki meselelerde adli işbirliği alanlarında müktesebatın kabul edilmesi ve uygulanması; bu alanlarda idari kapasitenin ve farklı kolluk kuvvetleri arasındaki işbirliğinin daha fazla güçlendirilmesi ve uluslararası işbirliğinin artırılması.
- AB Uyuşturucu Stratejisi ve Eylem Planı ile uyumlu bir ulusal uyuşturucu stratejisi geliştirilmesi ve uygulamaya konulması.

Mali Kontrol

- Toplulukların mali çıkarlarının korunmasının hukuki, idari ve operasyonel tüm yönlerden koordinasyonundan sorumlu ve yürüttüğü işlemler bakımından bağımsız bir sahtecilikle mücadele koordinasyon birimi oluşturulmasına yönelik hazırlıkların yapılması.
- Dış denetim işlevinin INTOSAI kurallarına uygun olarak yeniden düzenlenmesi, Sayıştayın bağımsızlığının sağlanması, Sayıştayın *ex ante* denetim işlevinin kaldırılması ve sistem bazlı mekanizmaların ve performans denetiminin geliştirilmesi için yeni mevzuat çıkartılması.

Mali ve Bütçesel Hükümler

- KDV ve gümrük vergilerinin tahsil edilmesi için idari kapasitesinin güçlendirilmesi ve sahtecilikle mücadele için etkili araçlar oluşturulması.
- Özkaynaklar sistemine ilişkin idari hazırlıklardan sorumlu bir koordinasyon biriminin oluşturulması.

5. PROGRAMLAMA

Katılım Ortaklığı Belgesinde belirtilen önceliklere yönelik mali yardım, Türkiye için katılım öncesi mali yardıma ilişkin 2500/2001 sayılı Konsey Tüzüğü'nün 8'inci maddesinde öngörülen usule uygun olarak Komisyon tarafından alınan yıllık finansman kararları vasıtasıyla sağlanacaktır. Finansman kararlarını takiben, Türkiye ile bir finansman zaptı imzalanacaktır.

2003-2006 döneminde, katılım öncesi mali yardım, kurumsal yapılanma ve yatırımlar olmak üzere iki ana önceliğe odaklanacaktır. Kurumsal yapılanma, aday ülkelerin ekonomik, sosyal, düzenleyici ve idari kapasitelerini güçlendirmek için gerekli olan yapıların, stratejilerin, beşeri kaynakların ve yönetim becerilerinin geliştirilmesine yönelik destek sürecidir. Katılım öncesi yardım, tüm sektörlerdeki kurumsal yapılanmanın finansmanına katkıda bulunacaktır. Kullanılabilir kaynakların yaklaşık %30'u bu amaca tahsis edilecek olup, bunlar esas itibarıyla "eşleştirme" vasıtasıyla üye ülkeler ile beraber uygulanmaktadır.

İkinci öncelik olan "yatırımlar" iki şekilde gerçekleşecektir:

- AB müktesebatına ve AB müktesebatı ile bağlantılı doğrudan yatırımlara uygunluğun temin edilmesi için gerekli altyapının (Uygulayıcı organlar, yürürlüğe koyma ve denetleme yetkileri) oluşturulması ve güçlendirilmesi için yatırımlar yapılması;
- Türkiye'deki bölgeler arası farklılıklar ve Türkiye'nin milli geliri ile AB ülkelerinin milli gelir ortalaması arasındaki farkın önemi dikkate alınarak, ekonomik ve sosyal uyuma ilişkin yatırımlar. Bu yatırımlar, piyasa ekonomisinin işleyişini geliştirecek ve AB'deki rekabet baskısı ve piyasa güçleri ile başedebilme kapasitesini artıracaktır.

Kaynakların yaklaşık %70'i yatırımlara tahsis edilecektir. Özellikle AB'nin mevcut dış sınırlarında ve birbiriyle sınır komşusu olan aday ülkeler arasında sınır ötesi işbirliği, söz konusu ülkelerin sınır bölgelerindeki ekonomik gelişmeye katkı sağlaması açısından önemlidir. Ekonomik ve sosyal uyumun sağlanmasına yönelik yatırımlar çerçevesinde, Türkiye'nin sınır ötesi faaliyetlere katılımını artırması ve Türkiye'nin AB ile olan sınırlarında INTERREG yaklaşımı ile tutarlılığın sağlanması amacıyla çaba gösterilecektir.

Komisyon, 2000 yılından bu yana, Türkiye'ye yıllık ortalama 177 milyon Euro tutarında yardım sağlamıştır. Kopenhag Avrupa Zirvesi sonuçlarında bu miktarın 2004 yılından itibaren önemli ölçüde artırılması tavsiye edilmiştir. Komisyonun "Genişlemiş Bir Birliğe Doğru" başlıklı Strateji Belgesinde bu yardımın 2006 yılı itibarıyla en az iki katına çıkartılması öngörülmüştür.

5.1. Uluslararası Mali Kuruluşların Rolü

Türkiye, Avrupa Yatırım Bankası'nın (AYB) yardımlarından önemli oranda faydalanmaktadır. Türkiye, AYB'nin sağladığı beş değişik kredi yetkisi ve kolaylığından

faaydalanabilmektedir: Akdeniz Ülkeleri için EuroMed II Kredi Yetkisi, Akdeniz Ortaklığı Mekanizması, Türkiye için Özel Eylem Programı, Türkiye için Deprem Sonrası Yeniden Yapılandırma ve Rehabilitasyon Yardım Programı (TERRA) ve Katılım Öncesi Kolaylığı. Türkiye'ye 1992-1999 yılları arasında toplam 445 milyon Euro tutarında kredi finansmanı sağlanmıştır. Bu miktar büyük ölçüde artmış ve 2000-2002 döneminde AYB'nin Türkiye'deki projelere yönelik kredileri 1.5 milyar Euro'ya ulaşmıştır.

Komisyona ve Türk makamları, katılım öncesi mali yardım programı ile eğitim, düzenleyici reformlar ve kamu ihaleleri gibi alanlarda özellikle Dünya Bankası gibi uluslararası mali kuruluşlar tarafından desteklenmekte olan reform programları arasında önemli ölçüde bir tamamlayıcılık bulunması için çaba sarf etmişlerdir.

6. ŞARTLAR

Türkiye'nin katılım öncesi araçlar vasıtasıyla projelerin finansmanına yönelik Topluluk yardımından faydalanması; 1/95 sayılı Gümrük Birliği Kararı ve diğer kararlar da dahil olmak üzere Türkiye'nin AT-Türkiye Anlaşmalarından kaynaklanan taahhütlerine uyması, Kopenhag kriterlerini etkili bir biçimde karşılaması ve özellikle işbu revize edilmiş Katılım Ortaklığı Belgesinde yer alan önceliklerin yerine getirilmesi doğrultusunda ilerleme kaydetmesi şartına bağlıdır. Bu genel şartların yerine getirilmemesi durumunda Konsey, (AT) 2500/2001 sayılı Tüzüğün 5'inci maddesine dayanarak mali yardımın askıya alınmasına karar verebilir. Bunun yanı sıra, yıllık programlarda özel şartlara yer verilebilir.

7. İZLEME

Katılım Ortaklığı Belgesinin uygulanması, Ortaklık Anlaşması çerçevesinde izlenmektedir., Katılım Ortaklığı Belgesindeki önceliklerin uygulanmasının değerlendirilmesi ve mevzuatın yaklaştırılması ve etkili bir biçimde uygulanması konusunda kaydedilen ilerlemelerin gözden geçirilmesi, Ortaklık Anlaşması alt komiteleri tarafından sağlanmaktadır. Ortaklık Komitesinde, Katılım Ortaklığı Belgesindeki önceliklerin yerine getirilmesine ilişkin gelişmeler, ilerlemeler ve karşılaşılan sorunların yanı sıra alt komitelerden aktarılan daha spesifik konular ele alınmaktadır.

Katılım öncesi mali yardım programının izlenmesi, Ortak İzleme Komitesi aracılığıyla Türkiye ve Avrupa Komisyonu tarafından beraberce yürütülecektir. İzlemede etkinliğin sağlanması için, her bir finansman zaptı kapsamında finanse edilen projeler, elde edilen sonuçlarla ilgili doğrulanabilir ve ölçülebilir göstergeler içermelidir. Bu göstergelere dayanan izleme; Komisyona, PHARE İdare Komitesine ve Türkiye'ye ihtiyaç duyulduğunda programların yeniden yönlendirilmesinde ve yeni programların oluşturulmasında yardımcı olacaktır.

PHARE İdare Komitesi, (AT) 2500/2001 sayılı Konsey Tüzüğünde (OJ L 342, 27.12.2001, s.1) öngörüldüğü üzere, katılım-öncesi program kapsamında finanse edilen faaliyetlerin birbiriyle ve Katılım Ortaklığı Belgesi ile uyumlu olmasını sağlar.

Katılım Ortaklığı Belgesi, gerekli görüldüğünde (AT) 622/98 sayılı Tüzüğün 2'nci maddesi uyarınca tadil edilecektir.